

31 ינואר 2010
ט"ז שבט תש"ע

סקר אפקטיביות קרנות מימון ממשלתיות

רקע

סקר זה נערך במטרה לבחון את מידת האפקטיביות של קרנות המימון הממשלתיות ככלי סיוע עבור התעשיינים בהתמודדותם עם מצוקת האשראי המתמשכת. וכן, לבחון האם חל שיפור באפקטיביות הקרנות בהשוואה לסקר הראשון בנושא¹, שנערך במאי 2009. הסקר נערך על-ידי מחלקת המחקר הכלכלי של התאחדות התעשיינים במהלך חודש ינואר 2010 והקיף 184 חברות תעשייתיות.

עיקרי הממצאים

- 69% מהחברות בסקר ציינו כי נזקקו לסיוע מאחת מקרנות המימון הממשלתיות, רק כמחציתן הגישו בקשה לקבלת הלוואה (כ- 35% מהחברות בסקר).
- היתר, כ- 34% מהחברות, לא הגישו בקשה למרות שנזקקו לכך. הסיבות המרכזיות לאי-ההגשה: רתיעה מבירוקרטיה (43%), צורך בערבות אישית (38%), ריבית גבוהה מדי (29%).
- רוב החברות שהגישו בקשה להלוואה פנו לקרן לעסקים בינוניים (65%), היתר פנו לקרן לסיוע לעסקים קטנים בערבות המדינה (20%), ולקרן ליצואן הבודד (15%).
- כ- 55% מהבקשות שהוגשו נדחו (70% מהן נדחו לפי הסקר הקודם¹).
- הסיבות העיקריות לדחיית הבקשה: 24% ציינו כי לא ניתנה סיבה מפורשת לדחייה, 14% נוספים ציינו כסיבה דוחות כספיים ואחוז דומה ציינו כסיבה לדחייה את היחסים הפיננסיים, ו- 10% בשל הדרישה להחתים ערבות אישית של הבעלים.
- רק 45% מהבקשות צלחו את כל התהליך וקיבלו אישור (30% בסקר הקודם¹).
- משך הזמן הכולל מרגע הגשת הבקשה ועד לקבלת הכסף בבנק עומד בממוצע על כ- 16 שבועות, לעומת כ- 13 שבועות בסקר הקודם¹.
- היקף הבקשה הממוצעת להלוואה מקרנות המימון הממשלתיות: 5.1 מיליון ₪ לחברה.
- הלוואה הממוצעת שאושרה על-ידי הבנקים מהווה פחות ממחצית מהיקף הבקשה: 2.3 מיליון ₪ לחברה.
- שביעות הרצון המשוקללת של החברות שהשתתפו בסקר מקרנות המימון הממשלתיות הינה בינונית, זאת בדומה לשביעות הרצון הממוצעת בסקר הקודם.

¹ הסקר הקודם נערך לקראת סוף חודש אפריל ועד אמצע מאי 2009 והקיף 147 חברות תעשייתיות.

הגשת בקשה להלוואה מקרנות המימון הממשלתיות

שיעור הבקשות

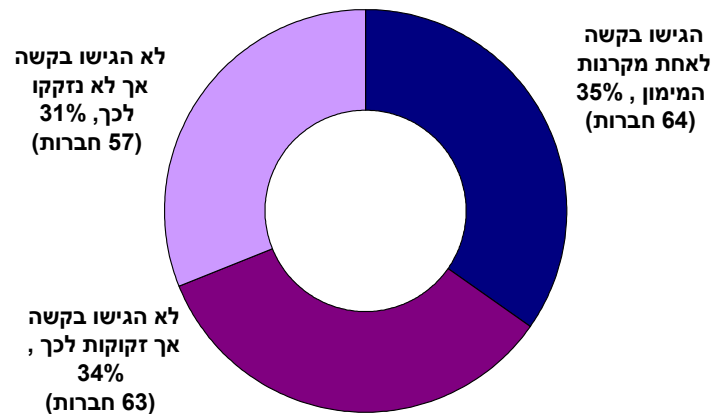
69% מהחברות בסקר ציינו כי מאז פרוץ המשבר הכלכלי נזקקו לסיוע מאחת מקרנות המימון הממשלתיות.

רק כמחציתן (כ- 35% מהחברות בסקר = 64 חברות) דיווחו כי הגישו בקשה לקבלת הלוואה מאחת מהקרנות. זאת בהשוואה ל- 30% מהחברות שדיווחו כך בסקר הקודם¹.

היתר, 34% מהחברות, דיווחו כי לא הגישו בקשה לקבלת הלוואה מאחת מקרנות המימון הממשלתיות, למרות שנזקקו לכך.

מנגד, 31% דיווחו כי לא הגישו בקשה, אך גם לא נזקקו לכך.

האם מאז פרוץ המשבר הוגשה בקשה להלוואה מאחת מקרנות המימון ?

הסיבות לאי הגשת בקשה להלוואה מאחת מקרנות המימון הממשלתיות

החברות שדיווחו כי למרות שנזקקו להלוואה בערבות המדינה, לא הגישו בקשה לאף אחת מקרנות המימון הממשלתיות התבקשו לפרט את הסיבות לכך²:

43% ציינו כסיבה את הרתיעה מהבירוקרטיה הכרוכה בהליך הבקשה, זאת בדומה לאחוז החברות שדיווחו כך בסקר הקודם (43%).

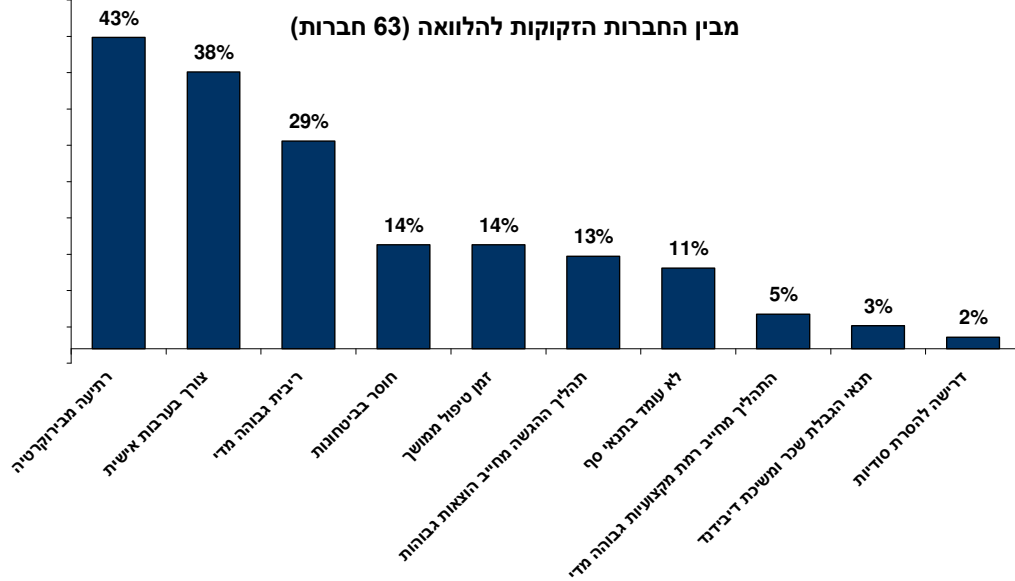
38% ציינו כסיבה את הצורך בערבות אישית, לעומת 33% שדיווחו כך בסקר הקודם.

29% ציינו כסיבה כי הריבית גבוהה מדי, בדומה ל- 31% בסקר הקודם.

במקביל הועלו גם הסיבות הבאות: חוסר בביטחונות, זמן טיפול ממושך בבקשה (14%), תהליך ההגשה מחייב הוצאות גבוהות (13%), ואי עמידה בתנאי הסף (11%). נציין, כי בהשוואה לסקר הקודם, חלה ירידה ניכרת באחוז החברות אשר ציינו סיבות אלו לאי הגשת בקשה להלוואה (בין 17% - 21% דיווחו כך בסקר הקודם).

² ניתן היה לציין מספר סיבות מדוע לא הגישו בקשה.

מדוע לא הוגשה בקשה לאחת מקרנות המימון הממשלתיות?

קרנות המימון אליהן הוגשה בקשה להלוואה

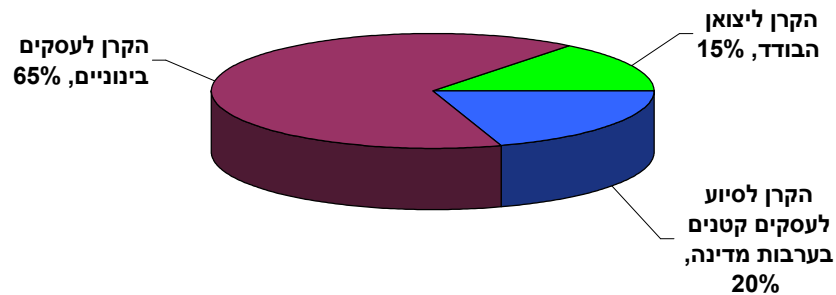
מרבית החברות (65% מהן) שהגישו בקשה להלוואה מאחת מקרנות המימון הממשלתיות מאז פרוץ המשבר הכלכלי פנו לקרן לעסקים בינוניים.³

20% נוספים פנו לקרן לסייע לעסקים קטנים בערבות המדינה.⁴

והיתר (15%) פנו לקרן היצואן הבודד⁵ בבקשה להלוואה.

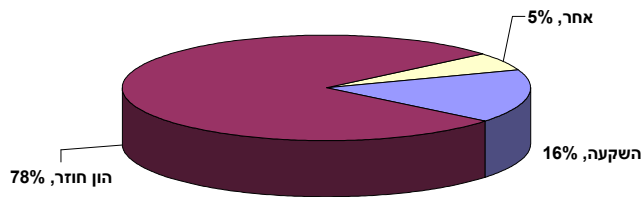
לאיזו קרן הוגשה הבקשה?

55 משיבים

³ הלוואה של עד חודש מחזור לעסקים עם מחזור של 15 עד 400 מלש"ח.
⁴ "קרן תבור" = הלוואה של עד 0.5 מלש"ח לעסקים עם מחזור של עד 22 מלש"ח.
⁵ הלוואה של עד 1 מיליון \$ לעסקים עם מחזור של עד 15 מיליון \$.

לאיזה צורך הוגשה בקשה להלוואה?
55 משיבים

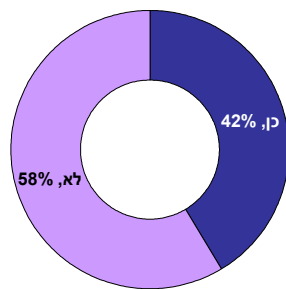

מרבית החברות (78% מהן) שהגישו בקשה ציינו כי ההלוואה הינה לצורך הון חוזר.

16% דיווחו כי נזקקו להלוואה לצורך ביצוע השקעה.

פנייה לגוף מייעץ

האם בתהליך הגשת הבקשה ליווה את פנייתך לקרן גוף מייעץ?
53 משיבים

מרבית החברות שהגישו בקשה לאחת מקרנות המימון (קרוב ל-60% מהן) לא נעזרו בגוף מייעץ (רו"ח/כלכלן או אחר) שאיננו עובד החברה בתהליך הגשת הבקשה.

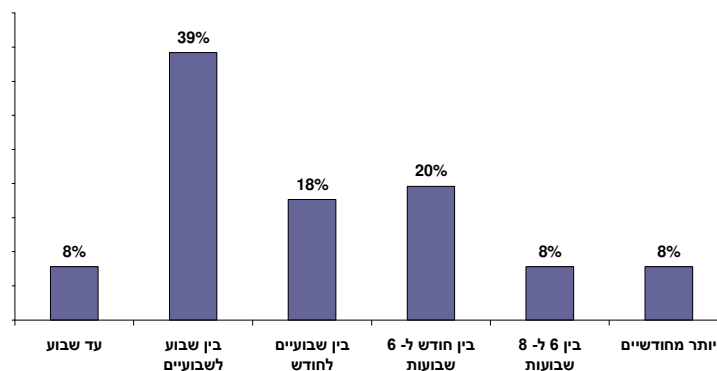
לעומתן, 42% מהחברות שהגישו בקשה השיבו כי בתהליך הגשת הבקשה ליווה את פנייתן גוף מייעץ, כאשר הסכום הממוצע ששולם ליועץ חיצוני על-ידם⁶ עומד על כ- 6,500 ₪.

נציין, כי בהשוואה לסקר הקודם¹, חלה עלייה באחוז החברות שהגישו בקשה לאחת מקרנות המימון ופנו לגוף מייעץ, זאת לצד עלייה גם בסכום הממוצע ששולם ליועץ חיצוני על ידם: בסקר הקודם רק 30% מהחברות⁷ שהגישו בקשה פנו לגוף מייעץ כאשר הסכום הממוצע ששולם על-ידם ליועץ עמד על 5,000 ₪.

משך הזמן עד לקבלת ההלוואה

א. זמן ההיערכות להגשת בקשה - זמן ההיערכות הממוצע הנדרש מהחברות עד להגשה פורמאלית של הבקשה עומד על כ- 4 שבועות.

מהו זמן ההיערכות שנדרש ממך עד להגשה פורמאלית של הבקשה?
51 משיבים

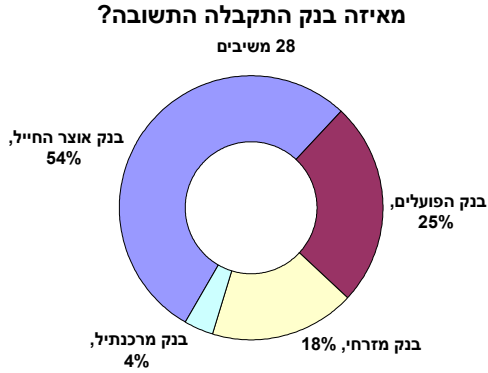

⁶ לפי תשובותיהן של 21 חברות
⁷ מתוך 33 משיבים

ב. משך הזמן מיום הגשת הבקשה עד לקבלת התשובה הסופית מצד הבנק

(לפי תשובותיהן של 24 חברות)

משך הזמן הממוצע מהגשת הבקשה ועד לקבלת תשובה מהבנק עומד על כ- 7 שבועות.

למעלה ממחצית התשובות הסופיות (חיוביות או שליליות) התקבלו באמצעות בנק אוצר החייל.

25% מהתשובות התקבלו על-ידי בנק הפועלים.

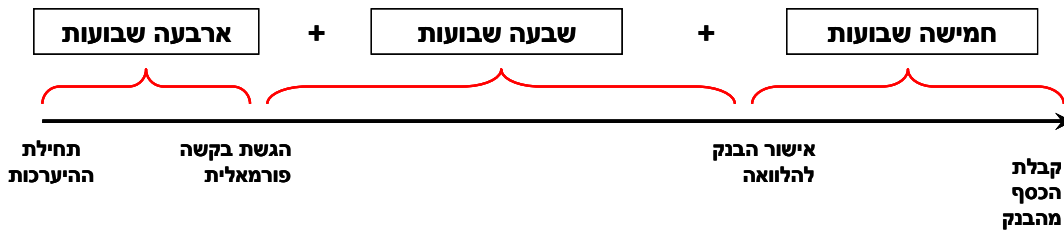
ו- 18% נוספים התקבלו מבנק מזרחי.

ג. משך הזמן מרגע קבלת התשובה החיובית ועד לקבלת הכסף

(לפי תשובותיהן של 20 חברות)

משך הזמן הממוצע מקבלת התשובה החיובית ועד לקבלת הכסף בבנק עומד על כ- 5 שבועות.

משך הזמן הכולל מתחילת תהליך ההיערכות להגשת הבקשה ועד לקבלת הכסף בבנק עומד בממוצע על כ- 16 שבועות.

ממצאי הסקר מצביעים על עלייה במשך הזמן הכולל מתחילת תהליך ההיערכות לבקשה ועד לקבלת הכסף בבנק לעומת הסקר הקודם¹: 16 שבועות לעומת 13 שבועות בסקר הקודם.

← זמן ההיערכות של החברות להגשת בקשה עלה מ- 3 שבועות בסקר הקודם ל- 4 שבועות בסקר הנוכחי.

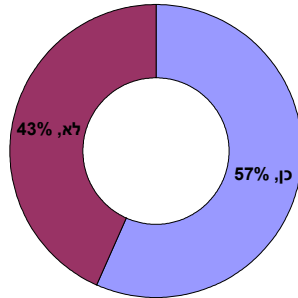
← משך הזמן מיום הגשת הבקשה עד לקבלת התשובה הסופית מצד הבנק עלה מ- 6 שבועות ל- 7 שבועות.

← משך הזמן מרגע קבלת התשובה החיובית ועד לקבלת הכסף עלה מ- 4 שבועות ל- 5 שבועות.

!!! אפקטיביות קרנות המימון הממשלתיות

אישור הבקשה על-ידי רכז הקרן⁸

האם הבקשה אושרה על-ידי רכז הקרן?
53 משיבים

57% מהבקשות להלוואה שהועברו לרכז הקרן אושרו על-ידו להמשיך בתהליך. לעומת 43% אשר נדחו על-ידי רכז הקרן.

ממצאים אלו מצביעים על היפוך מגמה בהשוואה לסקר הקודם בו נמצא כי 58% מהבקשות שהועברו לרכז הקרן נדחו, בעוד ש- 42% אושרו.

רק 37% מהחברות שבקשתן אושרה על-ידי רכז הקרן קיבלו סיוע מגוף מיעץ חיצוני, בעוד שלמרבית החברות (63% מהן) אושרה הבקשה מבלי להסתייע בגוף מיעץ חיצוני.

מדוע התקבלה תשובה שלילית? (23 משיבים)

החברות שהשתתפו בסקר וקיבלו תשובה שלילית ציינו את הסיבות לתשובה השלילית, כפי שהתקבלו מרכז הקרן:

24% מהמשיבים ציינו כי החברה לא קיבלה הסבר לסירוב.

14% ציינו כי הדוחות הכספיים של החברה אינם מספקים את רכז הקרן.

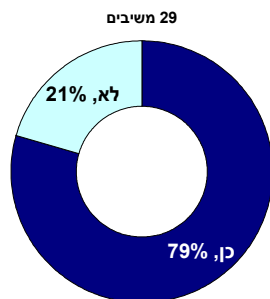
14% נדחו בשל היחסים הפיננסיים של החברה.

10% נדחו בשל הדרישה להחתיים ערבות אישית של הבעלים.

7% נדחו בשל השתייכות לענף בעייתי.

האם בקשתך אושרה על-ידי הבנק?

האם קיבלת תשובה חיובית מהבנק?
29 משיבים

מרבית החברות (79%) שבקשתן אושרה על-ידי רכז הקרן, קיבלו אישור להלוואה גם מהבנק אליו פנו.

והיתר (21% מהחברות, דהיינו 6 חברות) קיבלו תשובה שלילית מהבנק למרות אישור רכז הקרן.

בין הסיבות לסירוב הבנק ציינו הסיבות הבאות: השתייכות לענף בעייתי, דוחות כספיים שאינם מספקים, היחסים הפיננסיים של החברה, וצורך בערבות אישית.

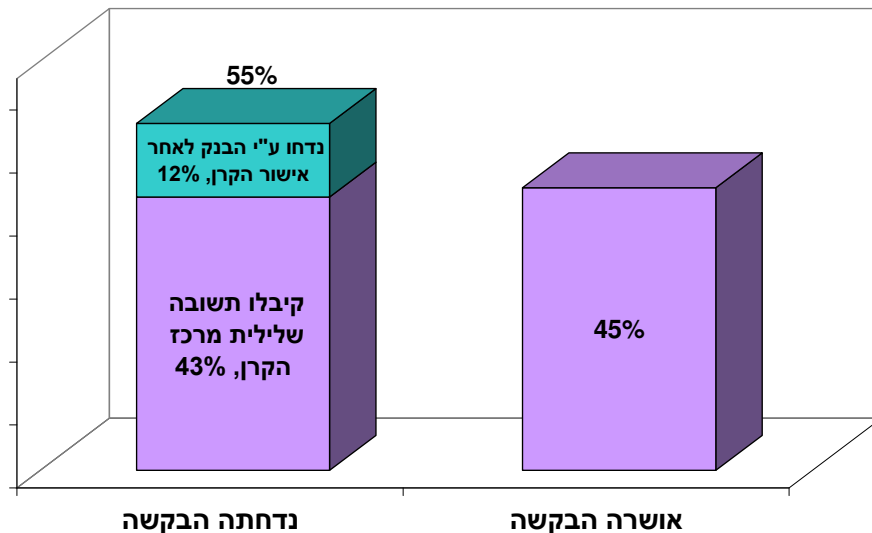
⁸ החברה הכלכלית הבודקת.

בתום התהליך נדחו כ- 55% מהבקשות, מרביתן (43%) נדחו ע"י רכז הקרן ומיעוטן (12%) נדחו ע"י הבנק, למרות אישור הקרן.

רק 45% מהבקשות שהוגשו – אושרו.

נדגיש, כי ממצאים אלו משקפים גידול במספר הבקשות המאושרות בתום התהליך בהשוואה לממצאי הסקר הקודם¹, בו רק ל- 30% מהחברות אושרה הבקשה להלוואה.

האם אושרה הבקשה להלוואה ?

מרבית החברות שקיבלו תשובה שלילית מרכז הקרן ו/או מהבנק (93% מהן) ציינו כי הן מוכנות שניצור עימן קשר לשם הבנת הכשלים ולצורך שיפור הקרנות.

היקף ההלוואה הממוצעת

היקף הבקשה הממוצעת להלוואה מקרנות המימון הממשלתיות, לפי דיווחיהן של 27 חברות בסקר, עומד על 5.1 מיליון ₪ לחברה.

היקף ההלוואה הממוצעת שאושרה על-ידי הבנקים, לפי דיווחיהן של 19 חברות בסקר, הינו פחות ממחצית (46%) מסכום ההלוואה המבוקשת – כ- 2.3 מיליון ₪ לחברה.

בהשוואה לסקר הקודם, ממצאים אלו מצביעים על גידול בהיקף הבקשה הממוצעת להלוואה אל מול ירידה באחוז ההלוואה המאושר על-ידי הבנקים: בסקר הקודם היקף הבקשה הממוצעת להלוואה עמד על 2.9 מיליון ₪, כאשר שני שלישי מהיקף הבקשות אושר.

צפי החברות להיקף האשראי הנדרש בשנת 2010

במטרה לאמוד את צרכי האשראי של החברות, נתבקשו החברות בסקר זה גם לציין את היקף האשראי הנדרש.

מהסקר עולה כי מסגרת האשראי הכוללת לה תזדקקנה החברות בסקר במהלך 2010 לשם פעילותן השוטפת של העסק (הון חוזר) עומדת על מחזור של כחודשיים

בדומה, עולה מהסקר כי היקף האשראי לו תזדקקנה החברות בסקר לשם הרחבת פעילותן או ביצוע השקעות במהלך 2010 יעמוד גם הוא על כחודשיים מחזור.

שביעות רצון מהקרן

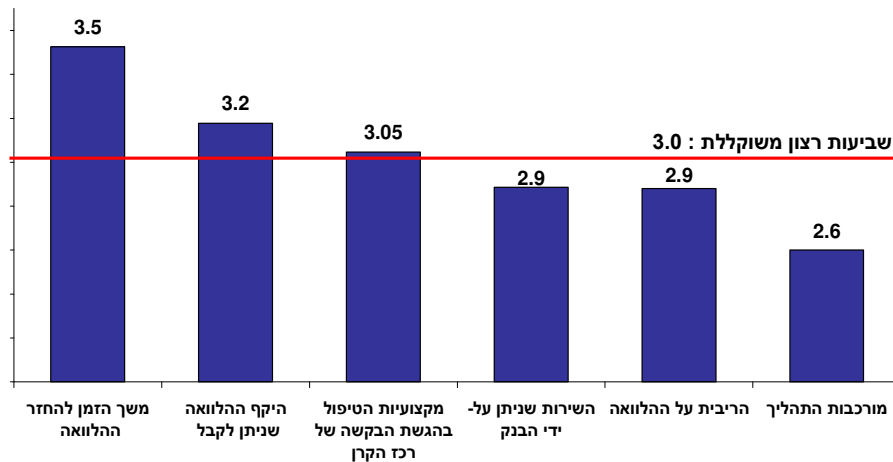
שביעות הרצון המשוקללת של החברות שהשתתפו בסקר מקרנות המימון הממשלתיות הינה בינונית ועומדת על 3.0 מתוך סולם של 1 עד 5 (כאשר 1 = כלל לא מרוצה, 5 = מאוד מרוצה). זאת בדומה לשביעות הרצון עליה דיווחו החברות בסקר הקודם (ציון משוקלל של 2.9).

שביעות רצון נמוכה במיוחד נרשמה בהתייחס למורכבות התהליך (ציון ממוצע של 2.6).

שביעות רצון בינונית נרשמה בהתייחס לגובה הריבית, לשירות שניתן ע"י הבנק, וכן מקצועיות הטיפול בהגשת הבקשה של רכז הקרן (ציון ממוצע של 3.0).

שביעות רצון בינונית פלוס נרשמה בהתייחס להיקף ההלוואה שניתן לקבל ולמשך הזמן להחזר ההלוואה (ציון ממוצע של למעלה מ-3).

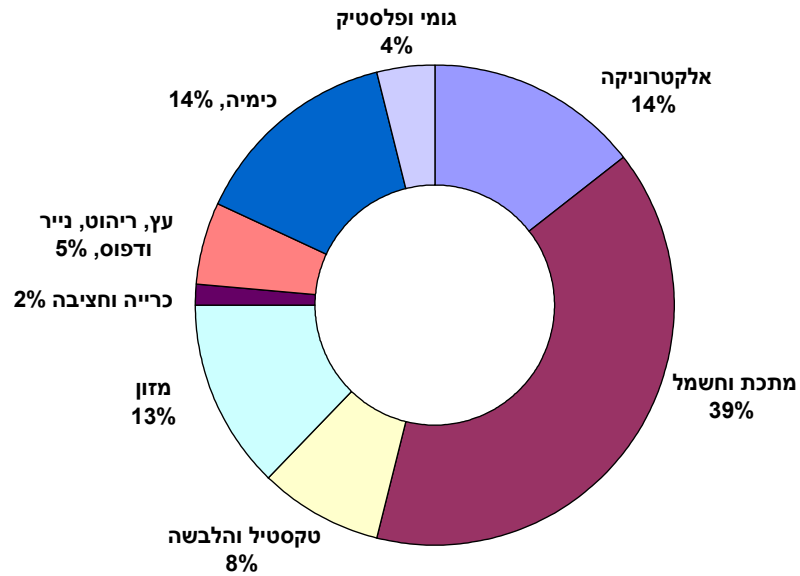
מידת שביעות הרצון מהקרן

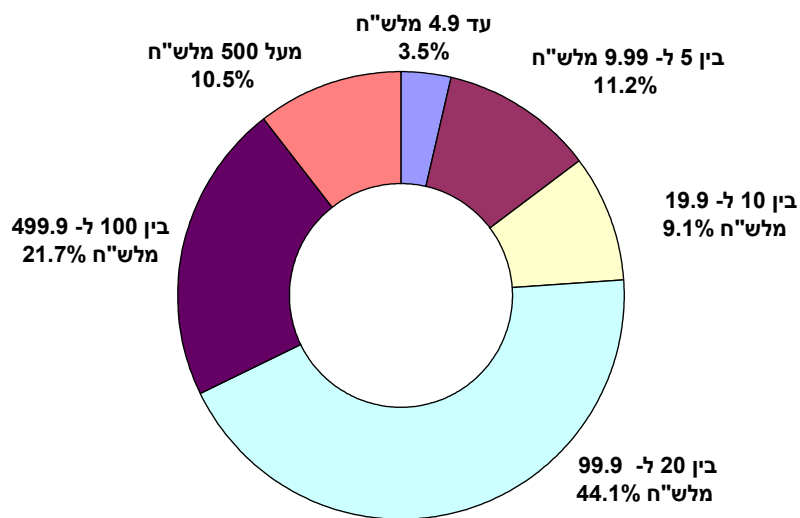
חלק מהחברות ציינו, בנוסף לדרוג שביעות רצונן, את ההערות הבאות:

- כלל לא מרוצה מגובה ההלוואה שקיבלתי ביחס למה שביקשתי.
- התהליך מוכוון לתת את הכסף למי שלא צריך אותו.
- ההליך ארוך, מורכב ולא מעשי. זה בזבוז זמן מכוון - וניכר שאין שום רצון אמתי להלוות.
- הכשל הוא שהדרג המחליט בנה כלי שלדרג המבצע אין כל עניין בביצועו.
- רכז הקרן, BDI, טיפל בבקשה בזריזות, ביעילות ומקצועיות. הבנק ניסה להרע את תקופת ההלוואה.
- חוסר שיתוף פעולה מוחלט מצד BDI סירבו לפגישה עם החברה וסרבו לטפל בבקשתה.

התפלגות המשיבים לפי ענפים

התפלגות המשיבים לפי מחזור שנתי

*מחזור שנתי